

нофотофоноархіві України ім. Г. С. Пшеничного. Це, зокрема, уривки з кінофільмів “Город Запорожье освобожден”, 1943 (од. зб. 5294), “Герои уходят в бессмертие”, 1959 (од. зб. 4862), “Великая Отечественная” режисера І. Григор’єва, худ. керівник Р. Кармен, 1979 (од. зб. 7295), окремі кадри з кіножурналів “Німецький тижневий огляд”, 1943 (од. зб. 3269, 3279), збірників кіносюжетів. Однак, слід зазначити, що кінострічка значно виграла б, якби основна сюжетна лінія була підкріплена більшою кількістю хронікальних кадрів.

Л. В. ЛЕГАСОВА*

НОВЕ ВИДАННЯ З ІСТОРІЇ РАДЯНСЬКОГО ПАРТИЗАНСЬКОГО РУХУ

Кентій А. Радянські партизани 1941–1944 : світло й тіні / Анатолій Кентій, Володимир Лозицький. – К., 2010. – 80 с. ; іл.

65 років тому завершилася Друга світова війна. Війна, в ході якої українському народові довелося пережити неймовірні труднощі, зазнати болючих втрат, і попри все – отримати унікальний досвід виживання і боротьби.

Для України війна була позначена не лише боями регулярних армій, які двічі прокотилися через наші землі, не тільки неймовірно жорстоким окупаційним режимом, не одним економічним визиском і терором, але й колосального розмаху партизанським рухом, безкомпромісним протистоянням партизанських армій і груп, які поряд із боротьбою з гітлерівськими окупантами займалися й взаємним винищенням.

Найчисельніший та найактивніший радянський партизанський рух мав низку своїх власних, притаманних лише йому особливостей, не позбавлених внутрішніх загадок та інтриг, конкуренції і взаємодопомоги. Незважаючи на те, що у повоєнні роки про радянських партизанів написали тисячі книжок, десятки тисяч статей, мільйонними тиражами видали спогади партизанських командирів, створили художні твори і кінофільми про народних месників, ми змушені констатувати, що для більшості мешканців сьогоденної України діяльність радянських партизанів залишається “незвіданою землею”. Відтак, приємно констатувати, що з’являються науково-популярні книги відомих українських архівістів, дослідників, людей, які впродовж багатьох років

* *Легасова Любов Володимирівна* – заступник генерального директора з наукової роботи Меморіального комплексу “Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років”.

плідно і чесно займалися вивченням радянського партизанського руху в Україні, основний масив документів котрого зберігається в Центральному державному архіві громадських об'єднань України.

Рецензована книжка співробітників цього архіву А. Кентія та В. Лозицького відповідає всім основним критеріям канонічної науково-популярної праці. Легкий стиль, невеликий обсяг, фотографії, зважена та збалансована подача маловідомих фактів і водночас охоплення всіх ключових проблем із досліджуваної тематики – все це присутнє на сторінках видання.

Автори зробили, здавалося б, неможливе – у невеликій за обсягом книзі вони блискуче розкрили такі складні теми історії радянського партизанського руху, як його становлення в 1942–1943 рр., протистояння з окупантами, бойова діяльність за межами республіки, протистояння з націоналістичним підпіллям, розвідувальна і контррозвідувальна активність партизан, негативні явища в партизанських загонах, стосунки між партизанськими ватажками і центральним командуванням партизанського руху в Москві тощо. Досягти цього вдалося завдяки прицільно логічній та продуманій структурі тексту, в якій поєдналися проблемний та хронологічний принцип викладу матеріалу.

Особливо цінним, на нашу думку, у рецензованій книзі є те, що вона на дві третини підготовлена на архівних матеріалах радянського, німецького та українсько-повстанського походження, які дослідники вводять до наукового обігу і з допомогою котрих вдається висвітлити цілком по-новому окремі напрямки діяльності радянських партизанських груп і загонів в окупованій нацистами Україні.

Книга надзвичайно насичена статистичними матеріалами, які дозволяють читачеві очима цифр подивитися на процеси, пов'язані з партизанським рухом, зробити власні висновки про чисельність, ефективність, важливість радянського партизанського руху в Україні.

Автори рецензованої праці не намагаються приховати неприємної правди про радянський партизанський рух, але водночас штучно й не маргіналізують його. Зважено, об'єктивно підходячи до кожного твердження, дослідники зуміли передати, на наше переконання, достатньо об'єктивну картину реальних, а не вигаданих подій партизанської війни в тилу німецького вермахту.

Книга А. Кентія та В. Лозицького буде корисною для широкого кола читачів – від професійних істориків, які займаються проблематикою Руху Опору, до студентів, школярів і просто шанувальників вітчизняної минувшини. Кожен читач, безумовно, знайде в ній цікаву для себе інформацію, ознайомиться з неупередженим аналізом, почерпне нові відомості.

О. І. ЖУРБА*

ЗБІРНИК ДОКУМЕНТІВ ПРО НАСЛІДКИ ФАШИСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Окупаційний режим на Дніпропетровщині в хронологічних довідках місцевих органів влади : зб. документів / авт.-упоряд.: О. В. Касьянов і Н. В. Киструська. – Дніпропетровськ : Герда, 2010. – 380 с.

7 травня 2010 р. на засіданні круглого столу “Україна у Другій світовій і Великій вітчизняній війні (1939–1945 рр.): актуальні проблеми історії”, що відбулося в Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара, директором Державного архіву Дніпропетровської області Н. В. Киструською була представлена щойно надрукована збірка документів, в яких відображені наслідки фашистської окупації області, зафіксовані у документах тодішніх місцевих органів влади. Непідробний інтерес учасників круглого столу до книжки засвідчив велику затребуваність і своєчасність видання, у якого є всі шанси, в тому числі й через наклад у 200 примірників, невдовзі стати бібліографічною рідкістю.

Відомо, що саме із зовнішнього вигляду, з “одягу” книжкової продукції починається знайомство з нею, тож варто звернути увагу на оформлення збірника. Треба віддати належне працівникам видавництва “Герда”, які суворо-стриманим дизайном видання немовби налаштують потенційного читача на вдумливе прочитання і осмислення текстів архівних документів. Чорно-сріблястий тон обкладинки нібито підкреслює трагізм, мужність і велику витримку сучасників тих подій, а гравюра, ледь помітна, зроблена в техніці “чорне на чорному”, надає візуальні прив’язки до неповторних, саме дніпропетровських архітектурних форм.

Композиція видання надзвичайно стримана, що в даному випадку є цілком виправданим. За стислими вступом та передмовою (4 сторін-

* *Журба Олег Іванович* – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історіографії, джерелознавства та архівознавства Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.